

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 31 januari 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till tilläggsstat för budgetåret 1938/39 gjorda framställning om anslag till kapitalinvestering för utbyggande av fångvårdens ungdomsanstalt å Skenäs.

(3:e avd.)

I proposition nr 2 har Kungl. Maj:t under kapitalbudgeten föreslagit riksdagen (bilaga 11, sid. 99—108 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över justitiedepartementensärenden), att såsom kapitalinvestering i statens allmänna fastighetsfond till Utbyggande av fångvårdens ungdomsanstalt å Skenäs å tilläggsstat för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 485,000 kronor.

I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t i proposition nr 129 beviljade 1936 års riksdag (riksdagens skrivelse nr 337) för inrättande å Skenäs kungsgård av en anstalt för män, som ådömts ungdomsfängelse, för budgetåret 1936/37 under Utgifter för kapitalökning: Statens allmänna fastighetsfond ett reservationsanslag av 400,000 kronor, närmast avsett för uppförande av en logements- och ekonomibyggnad med plats för 30 intagna samt av två bostadshus för anstaltens befattningshavare.

Efter det fångvårdsstyrelsen i skrivelse den 7 december 1937 hos Kungl. Maj:t anmält, att anstalten kunde tagas i bruk den 1 januari 1938, förordnade Kungl. Maj:t den 10 december 1937, att lagen om ungdomsfängelse skulle träda i kraft den 1 januari 1938.

I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t i proposition nr 313 anvisade 1938 års riksdag (riksdagens skrivelse nr 435) för uppförande å Skenäs av ytterligare en logementsbyggnad samt ett bostadshus för personalen såsom kapitalinvestering i statens allmänna fastighetsfond ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

I skrivelse den 14 december 1938 har *fångvårdsstyrelsen* gjort framställning om ytterligare utbyggnad av Skenäsanstalten, omfattande i första hand en tredje logementsbyggnad med 34 platser och ett bostadshus för fyra familjer ävensom vissa därmed sammanhängande utvidgningsarbeten beträffande köket m. m. Kostnaderna för dessa arbeten uppskattas sålunda:

Logementsbyggnad nr 3.

Byggnadskostnader	kronor	176,000	
Målning	»	8,500	
Värme-, vatten- och avloppsledningar ..	»	52,000	
Elektriska installationer	»	8,500	kronor 245,000

Bostadshus F. 4-familjshus.

Byggnadskostnader	kronor	56,000	
Målning	»	4,000	
Värme-, vatten- och avloppsledningar ..	»	16,500	
Elektriska installationer	»	5,000	» 81,500

Utvidgningsarbeten i nuvarande köket i logementsbyggnaden nr 1.

Nya ångkokapparater m. m.	kronor	12,000	
Byggnadsarbeten	»	3,000	» 15,000

Yttre ledningar m. m.

Grävning och sprängning för utvändiga vatten- och avloppsledningar, ny brunn, nytt pumphus med pumpar m. m.	kronor	37,700	
Ny transformator, nya utvändiga kraftledningar, vägbelysning, ritningar för elektriska installationer	»	15,800	
Vägar, planering m. m.	»	4,000	
Oförutsetta utgifter, ritningar och kontroll av byggnadsarbetet m. m.	»	26,000	» 83,500

Summa kronor 425,000.

Därjämte föreslår fångvårdsstyrelsen uppförande av två verkstadsbyggnader, avsedda den ena för mekaniska arbeten och den andra för snickeriarbeten. Vardera byggnaden skulle bereda plats för omkring 20 intagna. Kostnaderna för dessa byggnader beräknas sålunda:

Mekaniska verkstaden.

Byggnadsarbeten	kronor	14,400	
Värmeledning	kronor	5,500	
Kulvert till snickareverkstaden ..	»	2,000	
Vatten- och avloppsledningar ..	»	600	» 8,100
Elektriska installationer	»	4,200	kronor 26,700

Snickareverkstaden.

Byggnadsarbeten	kronor	22,500	
Värmeledning inkl. panna	kronor	6,500	
Vatten- och avloppsledningar ..	»	800	» 7,300
Elektriska installationer	»	4,000	» 33,800
Elektrisk serviskabel	»	1,400	
Oförutsett, ritningar, kontroll	»	3,100	

Summa kronor 65,000.

Därest byggnadsarbetet utföres med anlitanande i största möjliga utsträckning av anstaltens egen arbetskraft, beräknas emellertid sistnämnda kostnad kunna nedbringas med 5,000 kronor till 60,000 kronor.

Yttrande har i ärendet avgivits av *byggnadsstyrelsen*, som förklarar sig icke ha något att erinra mot de av fångvårdsstyrelsen framlagda förslagen och kostnadsberäkningarna.

Departementschefen har för egen del anfört.

Då förslag år 1936 framlades om inrättande av fångvårdens ungdomsanstalt å Skenäs, ansåg man sig såsom i det föregående nämnts kunna, i fråga om behovet av anstaltsplatser för manlig ungdom som dömts till ungdomsfängelse, utgå från ett platsbehov av mellan 100 och 150 platser. Med hänsyn dels till ovissheten om den omfattning vari domstolarna skulle komma att anse förutsättningarna för dom till ungdomsfängelse föreligga, dels ock till möjligheten att den nya lagstiftningen först så småningom bleve tillämpad i avsedd utsträckning, inriktades planläggningen av anstalten på att denna skulle till en början inrättas för allenast 30 elever men sedermera kunna utbyggas till att rymma 150 elever.

Såsom ock framgår av den i propositionen lämnade redogörelsen har lagen om ungdomsfängelse fått en användning som avsevärt överträffar vad man vid dess tillkomst ansåg sig böra räkna med. Redan under första kvartalet av år 1938 dömdes 19 män till ungdomsfängelse, och under tiden till och med den 3 december samma år har ungdomsfängelse ådömts 103 män, frånsett sådana till detta straff dömda personer som av särskilda anledningar icke komma att undergå detsamma.

Då anstalten å Skenäs i sin nuvarande omfattning samt mottagnings- och övervakningsavdelningen i Nyköping rymma tillhopa endast 56 elever, ha särskilda åtgärder måst vidtagas för att tillgodose behovet av anstaltsplatser. Förutom å Skenäsanstalten och Nyköpingsavdelningen må sålunda för närvarande jämlikt särskilda beslut av Kungl. Maj:t ungdomsfängelse, i vad det gäller män, verkställas vid straffängelset i Uppsala, vid Hågakolonien å egendomen Hall samt vid statens ungdomshem å Långanäs.

Fångvårdsstyrelsen har vid sin utredning funnit det erforderliga platsantalet för män som ådömts ungdomsfängelse för närvarande böra beräknas till 150. Såsom styrelsen framhållit torde Uppsalaavdelningen om möjligt böra anlitas endast till förvar av sådana elever som ej lämpa sig för intagning å öppen anstalt. Den måste liksom de vid Håga och Långanäs inrättade anstalterna betraktas som provisorisk. Då under våren 1939, efter det den i föl beslutade andra logementsbyggnaden vid Skenäsanstalten färdigställdt, å sistnämnda anstalt samt vid Nyköpingsavdelningen komma att disponeras sammanlagt 86 platser, skulle alltså, om anstalterna å Håga och Långanäs nedläggas, krävas ytterligare 64 platser; av dessa torde dock ett mindre antal kunna anordnas vid Uppsalaavdelningen. Anskaffandet av flera anstaltsplatser genom nybyggnad framstår följaktligen som en trängande nödvändighet.

Fångvårdsstyrelsens nu föreliggande förslag om inrättande av 34 nya vårdplatser genom Skenäsanstaltens utbyggnad giver jag min anslutning. Härtill föranledes jag ej minst därav att de nuvarande särskilda anordningarna — även bortsett från dessas provisoriska karaktär — ur vårdnadssynpunkt äro behäftade med vissa brister. Å Uppsalaavdelningen är det sålunda förenat med svårigheter att i önskvärd omfattning tillämpa den friare behandling som är avsedd för dem som dömts till ungdomsfängelse. I detta sammanhang må ock erinras, att riksdagens år 1938 församlade revisorer i sin den 15 december 1938 avgivna berättelse berört frågan om det ökade platsbehovet för män som ådömts ungdomsfängelse. Revisorerna, vilka förklarar sig förutsätta att de nytillkomna avdelningarna utanför Skenäsanstalten endast bliva av provisorisk karaktär, ha såsom sin uppfattning uttalat att den nuvarande splittringen av klientelet på ett flertal anstalter, vilka icke äro inrättade för denna form av straffverkställighet, måste såväl försvåra uppfostringsverksamheten som ock medföra ökade kostnader.

Fångvårdsstyrelsens förslag till utbyggnad av anstalten omfattar förutom

en ny logementsbyggnad och ett nytt bostadshus jämväl två verkstadsbyggnader, den ena avsedd till mekanisk verkstad och den andra till snickeriverkstad.

Då det gäller behandlingen av personer som ådömts ungdomsfängelse, lägges stor vikt vid att de erhålla en ändamålsenlig yrkesutbildning. Enligt stadgan angående vård och behandling av dem som ådömts ungdomsfängelse skola män, som dömts till sådant straff, erhålla undervisning och utbildning i hantverk, industriellt yrke eller jordbruk. För yrkesutbildningen vid Skenäsanstalten har man hittills fått nöja sig med vissa äldre lokaler, vilka provisoriskt iordningstälts för detta syfte. Efter anstaltens utvidgning torde det bli ofrånkomligt att uppföra nya och mera ändamålsenliga verkstadsbyggnader.

Vad angår sättet för det nu föreslagna utbyggandet av anstalten med en logementsbyggnad, ett bostadshus och två verkstadsbyggnader, har jag ej funnit anledning till erinran mot fångvårdsstyrelsens av byggnadsstyrelsen biträdda förslag. Det synes mig ändamålsenligt att, såsom därvid förordats, den nya logementsbyggnaden förlägges på något avstånd från de båda övriga, varigenom en önskvärd uppdelning av klientelet möjliggöres.

Givetvis är det icke blott av ekonomiska skäl utan även ur uppfostrings-synpunkt lämpligt att inom anstalten tillgänglig arbetskraft i största möjliga utsträckning anlitas för byggnadsarbetet.

Av anstaltens skyndsamma utbyggande torde följa behov av bevakningspersonal under nästa budgetår utöver vad fångvårdsstyrelsen kunnat beräkna vid sina anslagsäskanden för avlöningsändamål. Den nödvändiga utökningen av personalen möjliggöres genom anlitan av de under fångvårdsstatens avlöningsanslag anvisade medlen till avlöningar till icke-ordinarie personal. Det må frambållas att, därest anstalten å Håga skulle kunna indragas till följd av Skenäsanstaltens utvidgning, hinder ej lär möta att helt eller delvis överflytta den vid förstnämnda anstalt anställda personalen till Skenäs.

Med hänsyn till önskvärdheten av att snarast få platsantalet å Skenäsanstalten ökat samt bättre möjligheter för de intagna till sysselsättning med mekaniska arbeten och snickeri torde anslag för nu ifrågavarande logementsbyggnad, bostadshus och verkstadsbyggnader böra äskas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Utskottet.

Utskottet, som finner behovet av en ytterligare utbyggnad av Skenäsanstalten klart ådagalagt, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet önskar därvid särskilt betona angelägenheten av att inom anstalten tillgänglig arbetskraft i största möjliga utsträckning anlitas för byggnadsarbetenas utförande.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom kapitalinvestering i statens allmänna fastighetsfond till *Utbyggande av fångvårdens ungdomsanstalt å Skenäs* å tilläggsstat för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 485,000 kronor.

Stockholm den 31 januari 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Olof Olsson, Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Asplund, Andersson* i Fältenborg, *Pauli, Ström* i Lidköping, *Lindström, Nilsson* i Fredriksfält, *von Heland, Nisser* och *Domö*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock, Jansson* i Falun, *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Prästbol, *Närlinge, Ward, Holmdahl, Andersson* i Södergård, *Persson* i Tidaholm, *Åqvist* och *Lundberg*.